

2016

Evaluarea Transversală a Politicilor de Tineret. Programul național strategic în domeniul securității demografice a Republicii Moldova (2011-2025)

Consiliul Național al Tineretului din Moldova

IGOR CIUREA - SECRETAR GENERAL

OLGA ȘEVCENCO - COORDONATOR MONITORIZARE ȘI EVALUARE POLITICI DE TINERET

Cuprins

INTRODUCERE	4
Capitolul 1. Aspecte Metodologice	5
1.1. Metodologia evaluării	5
Capitolul 2. Evaluarea starii demografice în Republica Moldova prin prisma tinerilor	6
2.1 Indicatori de influenta asupra definirii problemelor.....	7
2.2. Elaborarea intervențiilor pentru tinerilor și adulților	9
2.3. Împlementarea. Riscuri și impedimente.	11
Capitolul 3. Analiza orientarilor strategice ale politicilor demografice prin prisma Youth Mainstream Index.....	14
3.1. Estimarea impactul sistemului de educație, politicii sănătății și a mediului asupra tinerilor.....	15
Capitolul 4. Concluzii și recomandări	17
Anexa nr.1	18

„Acest raport este posibil datorită ajutorului generos al poporului american oferit prin intermediul Agenției SUA pentru Dezvoltare Internațională (USAID). Opiniile exprimate aparțin Consiliului Național al Tineretului din Moldova și nu reflectă în mod necesar poziția USAID sau a Guvernului SUA”

Lista abrevierilor

AAPL - Autoritatea administrației publice locale

APL - Autoritate publică locală

CNAM - Compania Națională de Asigurări în Medicină

CNTM - Consiliul Național al Tineretului din Moldova

MTS - Ministerului Tineretului și Sportului

MS - Ministerul Sănătății

ME - Ministerul Economiei

MF - Ministerul Finanțelor

MAIE - Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare

MAI - Ministerul Afacerilor Interne

SNDST - Strategia Națională de Dezvoltare a Sectorului de Tineret

INTRODUCERE

Consiliul Național al Tineretului din Moldova (CNTM) este o organizație neguvernamentală de tineret, apolitică ce cuprinde 46 de organizații de tineret de nivel local și național. CNTM este organizația care întrunește interesele tinerilor din Moldova și servește drept platformă națională unică a sectorului asociativ de tineret. Pentru realizarea acestei viziuni, CNTM are misiunea de a promova interesele tinerilor din Moldova, de a contribui la dezvoltarea structurilor asociative de tineret prin desfășurarea programelor și activităților de instruire, informare, lobby și consultare. CNTM este o instituție care promovează politica în domeniul tineretului.

Raportul dat este realizat de către CNTM în contextul obiectivelor strategice ale organizației pentru perioada anilor 2014-2018. Prezentul raport își propune analiza și evaluarea a unui document de politică publică relevantă domeniului de tineret în vederea identificării gradului de integrare structurată a priorităților și necesităților reale a tinerilor, a modului de abordare a disparităților pe domeniile ce afectează prioritar tinerii, a modului de elaborare și aliniere a documentelor sectoriale de politici la exigențele Legii cu privire la Tineret și a gradului de sinergie cu prioritățile naționale în domeniul tineret.

Raportul își propune evaluarea mecanismelor utilizate de autoritățile publice centrale pentru includerea în documentele de politici publice a drepturilor, intereselor și problemelor tinerilor, modalități de implicare a tinerilor în acest proces de consultare, dar și gradul de orientare a obiectivelor și activităților pe domeniul de tineret. Evaluarea este efectuată prin prisma metodologiei elaborate de către un expert independent, a datelor statistice și empirice colectate din surse oficiale, a actelor normative a Ministerului Tineretului și Sportului și a altor ministere de resort, documente de politici publice sectoriale ș.a.

În contextul în care devine tot mai relevant faptul că politicile de tineret sunt un domeniu cros-sectorial, iar realizarea unor obiective cu impact maxim poate fi atins în mod exclusiv prin eforturi concordate a organului central de resort și a altor organe ale administrației publice centrale, se impune tot mai pregnant necesitatea unei evaluări transversale, precum și instituirea unui instrument simplu și eficient în aplicare aplicat, un instrument universal de analiză al integrării priorităților tinerilor în actele de planificare strategică a decidenților politici.

Raportul are ca obiectiv îmbunătățirea conținutului politicilor publice, fortificarea legăturii dintre planificarea politicilor publice și a procesului bugetar, perfecționarea sistemului de monitorizare și evaluare a politicilor publice.

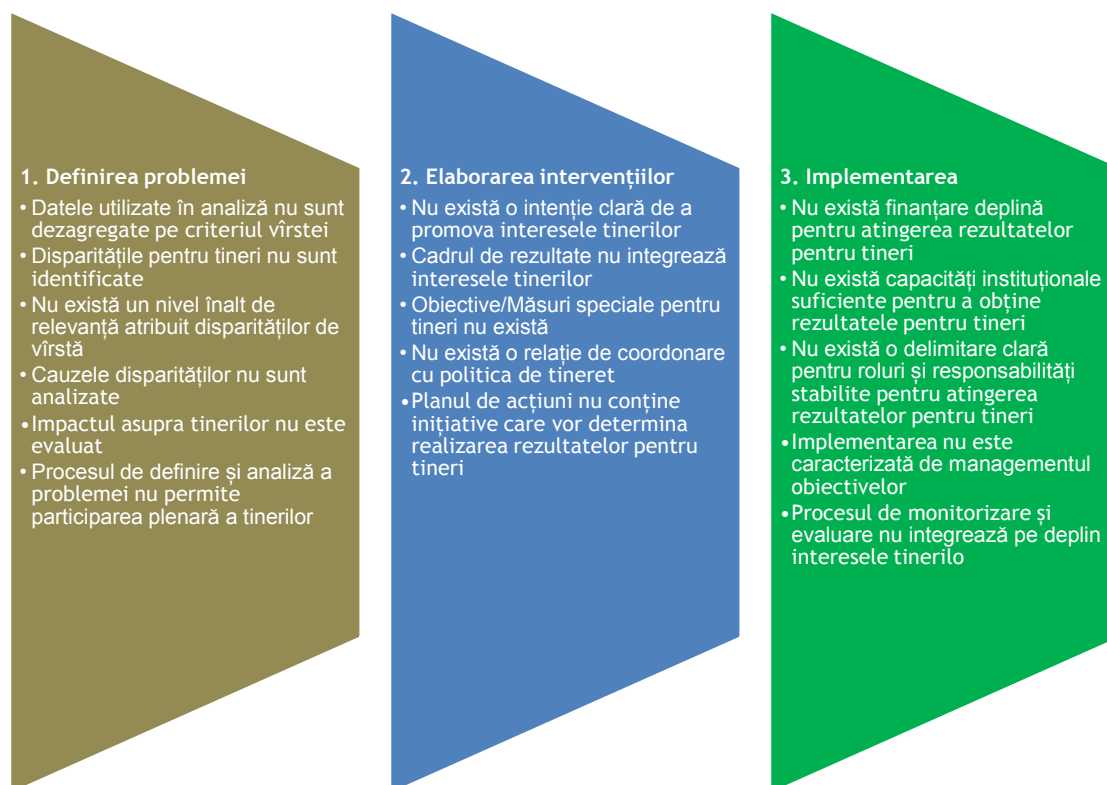
Capitolul 1. Aspecte Metodologice

1.1. Metodologia evaluării

Necesitatea evaluării apare din insuficiența fundamentării politicilor publice, corelarea lor cu bugetul local și slaba coordonare la nivelul central și cel local.

Rapoartele de evaluare, studiile și cercetările tematice indică faptul că politicile de dezvoltare sectoriale în raport cu alte politici naționale sunt cele mai vulnerabile la compartimentele de mai jos:

Figura 1.

Sursa: Metodologia Youth Mainstreaming Index

Sectorul de tineret este unul trans-sectorial care ar trebui să se bucure de o abordare integrată, de un mecanism de monitorizare și evaluare complex, cu o intervenție axată pe dezvoltare dimensională atât la nivel național, cât și local. Raportul evaluează dimensiunea de tineret la câteva documente normative sectoriale, în așa fel încât să identificăm cele mai importante domenii de coordonare și consolidare a intervențiilor, precum și evitarea dublării de eforturi sau suprapunerea activităților. Astfel, nivelul de integrare al indicatorilor conform metodologiei Youth Mainstreaming Index este prezentat în Anexa nr.1. Totodată, raportul oferă un interval de punctaj de la 0 la 100 %, pe fiecare indicator stabilind patru nivele de dezvoltare: slab, intermediar, consolidat și avansat.

Consolidarea eforturilor comune a societății civile, a organelor administrației publice și crearea unui suport normativ și de planificare eficient este una din prioritățile CNTM.

Consiliul Național al Tineretului din Moldova planifică crearea și aplicarea ulterioară a mai multor instrumente de monitorizare și evaluare a componentelor transversale ale documentelor de politici publice relevante sectorului de tineret. Acesta are drept scop investigarea și identificarea suprapunerilor de activitate, coordonare defectuoasă, lacune existente în acest sens, precum și asigurarea unor instrumente de coordonare și consolidare a eforturilor tuturor actorilor implicați în dezvoltarea politicilor de tineret. Evaluarea transversală va permite aprecierea și eventual optimizarea documentelor de politici cu impact asupra sectorului de tineret în scopul coordonării eforturilor, dezvoltării calității actelor factorilor de decizie reieșind din necesitățile reale ale tinerilor. Raportul privind evaluarea transversală a politicilor de tineret este un produs ce își propune să faciliteze trecerea la o nouă etapă în elaborarea și promovarea politicilor transversale de tineret în Republica Moldova precum și țarghetarea nevoilor tinerilor în politicile publice deja existente.

Capitolul 2. Evaluarea stării demografice în Republica Moldova prin prisma tinerilor

Esența Programului constă în promovarea politicilor de stabilizare demografică ce integrează soluționarea problemelor pentru evoluția favorabilă a celor trei componente: natalitatea, mortalitatea și migrația.

În ultimii 20 de ani evoluția proceselor demografice în Republica Moldova a cunoscut schimbări profunde și pe măsura acutizării situației se modifică și atitudinea statului față de acest domeniu. Dacă în primii ani după conferința de la Cairo tendințele negative în dinamica populației încă n-au fost atât de evidente și eforturile instituțiilor de stat au fost preponderent axate pe stabilizarea situației socioeconomice, atunci la începutul anilor 2000 tendințele nefavorabile în evoluția populației s-au evidențiat destul de pronunțat, provocând îngrijorarea societății.¹

Structura populației pe vârste are implicații multilaterale asupra dezvoltării sistemului educațional al statului. Numărul populației în vârstă de până la 25 ani are influență directă asupra contingentului copiilor de vârstă preșcolară, școlară, gimnazială, liceală și universitară. La rândul său, numărul populației pentru fiecare vârstă sau grup de vârstă are implicații directe asupra instituțiilor sistemului educațional și efectivului cadrelor pedagogice. Micșorarea numărului și ponderii copiilor și tinerilor în structura populației este caracteristică pentru evoluția populației în ansamblu.²

¹ Profilul sociodemografic al Republicii Moldova LA 20 de ani după adoptarea Programului de Acțiune de la Cairo, disponibil: http://ince.md/uploads/files/1405586689_raport.cor-2.pdf

² Cartea Verde a Populației Republicii Moldova, disponibil: http://unfpa.md/images/stories/pdf/carte_verde.pdf
Pag.18

Un rol important în diminuarea populației rurale revine migrației interne. Conform relatărilor experților Centrului de Cercetări Demografice al Institutului de Economie, Finanțe și Statistică al AȘM, exodul masiv al tinerilor de la sate, care se stabilesc cu traiul în orașe, este cauzat de faptul că infrastructura socio-economică a satului este degradată, iar accesibilitatea la diferite servicii sociale este redusă, numărul locurilor de muncă pentru angajare de asemenea este foarte redus.

Prin comunicatul BNS “Situția demografică în Republica Moldova în anul 2012” a fost prezentată informația privind migrația internă, potrivit căreia pe parcursul anului 2012, și-au schimbat locul de trai în interiorul țării 36,7 mii persoane. Indicele de mobilitate al populației, în anul 2012, a înregistrat o valoare de 10,3 persoane la 1000 de locuitori.

Intensitatea de plecări este mai mare în 17 raioane față de media pe țară. Cel mai mare număr relativ de plecări s-a constatat în raionul Dubăsari (19 plecați la 1000 de locuitori), în raioanele Telenești, Călărași, Cantemir, Leova, Șoldănești, Rezina, Florești, și Fălești (12-14 plecați la 1000 locuitori), și un număr mai mic de plecări au fost în mun. Bălți, raioanele Taraclia și UTA Găgăuzia (mai puțin de 7 plecați la 1000 locuitori).

Intensitatea de sosiri a fost mai mare în raionul Dubăsari (22 sosiți), în mun. Chișinău (16) și în raionul Călărași (13 sosiți la 1000 locuitori). În termeni absoluți, cele mai multe sosiri au fost înregistrate în mun. Chișinău (aproape 13 mii persoane), mun. Bălți (1,3 mii persoane), în raioanele Orhei, Cahul (cîte 1,1 mii persoane) și raionul Călărași (1,0 mii). Soldul pozitiv al migrației interne este înregistrat numai în municipiile Chișinău și Bălți și în 2 raioane: Dubăsari, Ialoveni. În raionul Strășeni se menține aceeași intensitate.

În mare parte, migranții interni (mai mult de 90%) sunt persoanele în vîrstă aptă de muncă, cu o predominanță a grupei de vîrstă 20-34 ani, avînd un potențial mai mare de reproducere demografică. Fluxul de sosiri/plecări, privit prin prisma de gen, a constituit 57,5% femei și respectiv 42,5% bărbați. Aproximativ 2/3 din numărul total al populației, care și-au schimbat locul de trai în anul 2012 sunt de la sate, indicatorul mobilității constituind în mediul rural - 10,6 plecări la 1000 locuitori, și 9,9 în mediul urban.³

2.1 Indicatori de influența asupra definirii problemelor

Nivelul de integrare a indicatorilor este prezentat în figura de mai jos:

Figura.3

În cadrul strategiei datele utilizate în analiză sunt în proporție de mai puțin de 50% segregate pe criteriu de vîrstă. Fiind specificată structura populației pe grupuri mari de vîrstă așa cum persoane sub sub vîrsta aptă de muncă, persoane în vîrstă aptă de muncă, persoane peste vîrsta aptă de muncă. De asemenea structura populației a fost divizată pe zone a țării. Unde cel mai în vîrstă este efectivul populației în zona de nord a țării.

Totodată, au fost identificate disparități pentru tineri, însă ele nefiind semnificative. Au fost abordate subiecte ca familia, scăderea bruscă a ratei natalității, fertilității și fluxurile imigraționale. A fost subliniată problema reducerii efectivului populației, dacă în anul 2009 populația de vîrstă școlară și preșcolară de 3-23 ani constituia 1080,9 mii persoane, atunci către anul 2015 prognozat numărul acestora se va micșora pînă la 891,3 mii, în 2020 - 803,2

³ Factorii de influență asupra situației demografice în mediul rural, disponibil: <http://demografie.md/?pag=news&tip=noutate&opa=view&id=351&l=>

mii, 2030 - 707,8, iar către 2050 - 468,2. Reducerea la jumătate a populației de vîrstă școlară va influența întregul sistem educațional, avînd implicații importante asupra vieții economice și sociale. Generațiile puțin numeroase născute după anul 1990 vor deține, după anii 2020-2030, poziția centrală atît în populația de la care vor proveni viitorii copii ai țării, cît și în populația economic activă.

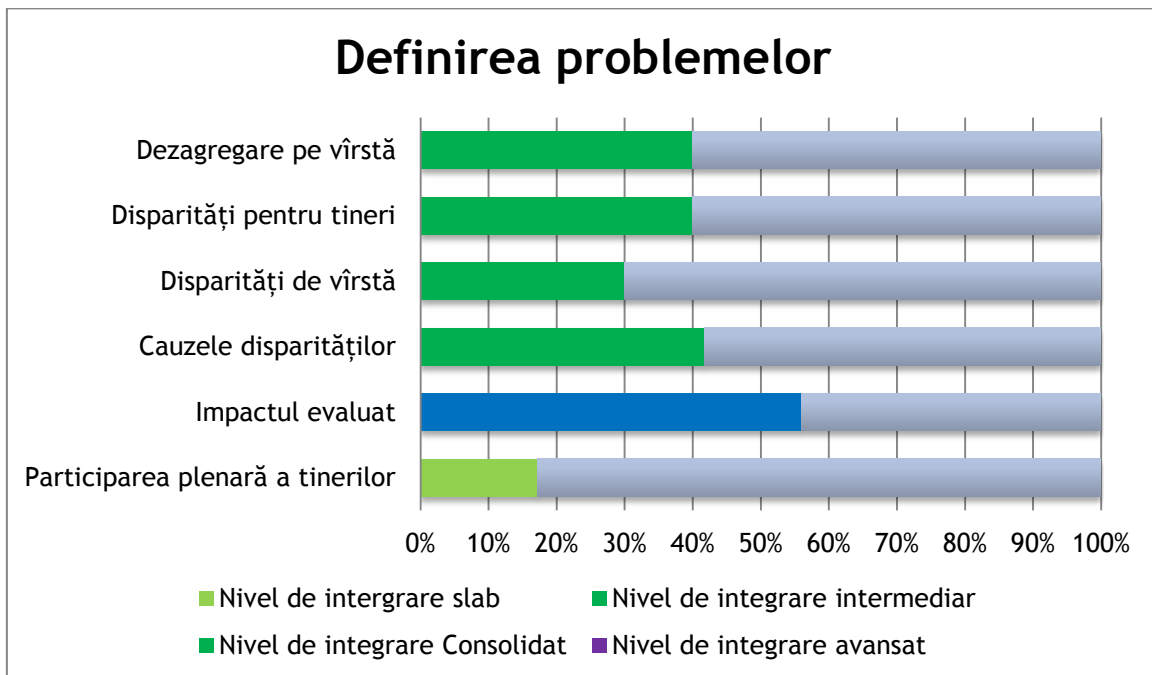
Reducerea esențială a efectivului populației în vîrstă aptă de muncă va începe după anul 2030, odată cu generațiile născute după anul 1990. Pînă în anii 2011-2012 ponderea populației în vîrstă aptă de muncă (în mod special segmentul populației de 25-39 ani) în structura populației va fi în creștere neesențială, stabilindu-se în limitele de 66,4-66,6%, datorită efectului de cohortă, cînd din populația activă vor ieși generațiile puțin numeroase din anii celui de-al doilea război mondial și vor intra generațiile mai mari născute între anii 1985 și 1990. În special după anul 2030, efectivul populației în vîrstă aptă de muncă se va reduce odată cu pătrunderea generațiilor puțin numeroase născute după anul 1990, micșorîndu-se în mod esențial populația activă de 15-24 ani și 25-39 ani. Astfel documentul de politică public recunoaște în mod general relevanța pentru tineri.

A fost realizată analiza cauzelor disparităților însă acestea au fost parțial integrate în document. În vederea proiectărilor demografice pe termen lung au fost aplicate ipotezele în scenarii de evoluție demografică pînă în anul 2050, care presupune suspendarea reducerii ratei natalității și o creștere ușoară a acesteia pînă la 1,5 în anul 2050, fiind înaintată ipoteza de menținere a modelului actual al comportamentului reproductiv, cu tendința de creștere a vîrstei medii a mamei la naștere (pînă la 27 ani în anul 2050) și deplasarea natalității spre vîrstele mai mari și de creștere nesemnificativă a natalității în grupele de vîrstă de 25-29 și 30-34 ani.

Autoritatea definește situația tinerilor în mod indirect, intuitiv și informal. Impactul asupra tinerilor este evaluat la un nivel de integrare intermediar fiind reprezentat general pe tip de dezabilitate, femei și copii. Este evidentă necesitatea de promovare a noilor mecanisme de stimulare a creării locurilor de muncă, în special pentru tineri. O importanță deosebită trebuie acordată dezvoltării serviciilor de angajare pentru tinerii familisti ce au la întreținere copii și soții în concediu de maternitate. În vederea reducerii sărăciei tinerilor din localitățile rurale, inclusiv a celor ce au format familii, urmează a fi create condiții de stimulare a creării întreprinderilor micro, mici și mijlocii, cu dezvoltarea serviciilor de consultanță pentru desfășurarea propriilor afaceri. Cauzele emigrării din țară sînt legate atît de nivelul de trai scăzut și lipsa unor posibilități de angajare în țară (mai ales în mediul rural), cît și de oportunitățile de obținere a unui venit mai mare peste hotare. Insuficiența locuințelor accesibile constituie un alt motiv de plecare la muncă peste hotare.

În contextul demografic, consecințele negative ale migrației sînt semnificative și se manifestă în dezintegrarea familiilor, abandonarea copiilor, crearea așa-numitei „tradiții a migrației” în următoarele generații. O parte însemnată a emigranților sînt persoane cu studii superioare, exodul cadrelor calificate constituind o altă consecință negativă a emigrației. Totodată este specificat măsurile întreprinse privind asigurarea cu spațiu locativ gratuit a tinerilor specialiști, fiind aprobată Hotărîrea Guvernului nr.1259 din 12 noiembrie 2008 „Cu privire la asigurarea cu locuință gratuită a tinerilor specialiști cu studii superioare și postuniversitare de rezidențiat, repartizați și angajați în cîmpul muncii în instituțiile publice (bugetare) din sate (comune)”. Este un prim pas din partea statului de susținere a tinerilor pentru a-și organiza un trai stabil în localitățile rurale în care muncesc.

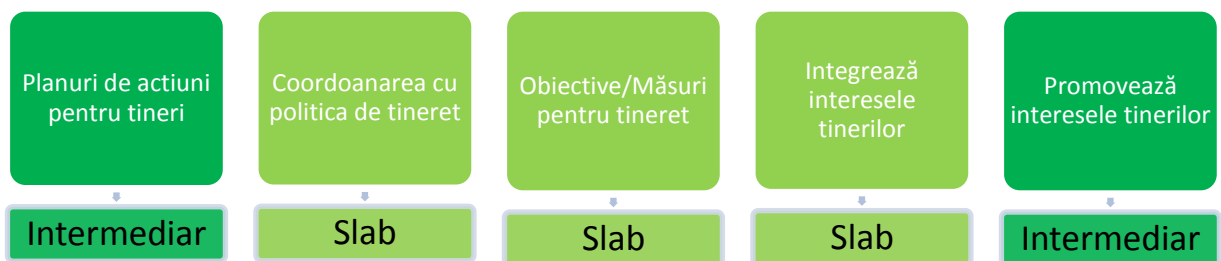
În procesul de definire și analiză a problemei abordate a fost realizată fără participarea tinerilor, nefiind focusate pe grupe special de vîrstă ci segregate.

2.2. Elaborarea intervențiilor pentru tinerilor și adulților

Nivelul de integrare a indicatorilor în cadrul intervențiilor este prezentat în figura de mai jos:

Figura.5

Politica publică va contribui pozitiv la reducerea discrepanțelor pentru tineri. Intenția de a promova interesele tinerilor este clară, în obiectivul pentru promovarea politicilor familiale este subliniat că, autoritățile guvernamentale realizează scopul de promovare a programelor ce țin de educația pentru viața de familie, planificarea familială, îngrijirea copilului, adopția, asigurarea socială, asistența financiară, a programelor de dezvoltare a copilului, a programelor de educație pentru tați. Referința de bază a acestor opțiuni se orientează la obiective separate, dar interdependente, ce vizează aspectele de îngrijire a familiei, sărăcia, violența domestică, planificarea familială, relațiile dintre membrii din diferite generații etc. Astfel, integrarea intereselor tinerilor a fost făcută superficial la nivel de obiective.

În scopul dezvoltării măsurilor de soluționare a problemelor familiei, justificate următoarele obiective generale în aspectul de constituire a familiei, de creștere a copiilor, de suport financiar și de îngrijire a familiei:

a) introducerea educației pentru viața de familie la diferite niveluri de instruire (de exemplu, universități, școli, centre comunitare, spitale), cu o componentă de prevenție privind problemele căsniciei și relațiilor de familie, pentru a asigura instruirea referitoare la funcționarea familiei, abilitățile de gestionare a conflictelor, aspectele legate de îngrijirea copiilor etc.;

b) oferirea consilierii premaritale și maritale, ca activitate de prevenire și intervenție, indivizilor, cuplurilor și familiilor. Grupurile de sprijin sînt, de asemenea, necesare pentru cuplurile ce se confruntă cu probleme specifice (de exemplu, invaliditate, imigrare), pentru a asigura promovarea și menținerea calității căsniciei, stabilitatea și satisfacția maritală;

c) promovarea egalității de gen în cadrul familiei prin educarea indivizilor privind aspectele ce țin de rolurile de gen, cum ar fi diviziunea muncii, negocierea și mecanismele de conducere în sistemul familial;

d) promovarea implicării mai largi a tatălui în creșterea copiilor prin acordarea concediului plătit de paternitate și a concediului pentru creșterea copilului cu prevederi speciale pentru tați;

e) acordarea concediului medical femeilor și bărbaților pentru îngrijirea unui membru al familiei bolnav/cu dizabilități;

f) stabilirea unui program de muncă flexibil pentru a facilita procesul de creștere a copiilor;

h) educația pentru viața de familie (prevenire) cu un modul destinat aspectului violenței ar putea fi abordat la cursurile universitare, în liceu, centrele comunitare, instituțiile de asistență medical (victimele nu raportează abuzul). Pentru agresori - stabilirea programelor obligatorii ce vizează dezvoltarea abilităților eficiente de gestionare a conflictelor, consiliere individuală și de grup.

Planul de acțiuni prevede parțial anumite acțiuni speciale pentru tineri așa cum: consilierea, informarea, orientarea și formarea profesională a tinerilor conform cerințelor pieței forței de muncă; promovarea mecanismelor de stimulare a angajării tinerilor; asigurarea accesului tinerilor familii la serviciile oferite de creșe/grădinițe; asigurarea accesului tinerilor la serviciile oferite de centrele regionale și comunitare de tineret.

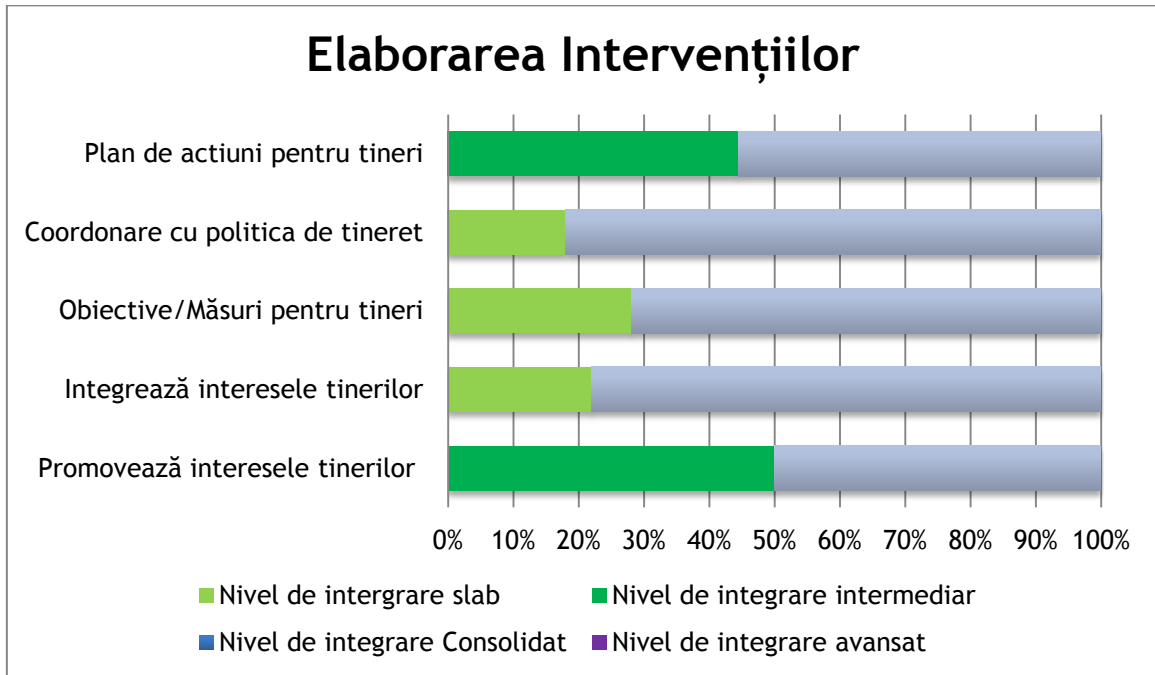
În strategie există o relație de coordonare cu politica de tineret, există sinergii la nivel de rezultate. Abordarea complexă și multisectorială a problemei securității demografice, prin prisma tuturor factorilor de influență asupra proceselor demografice, a contribuit la propunerea acțiunilor privind creșterea nivelului natalității, a speranței de viață, de soluționare a problemelor pentru diminuarea migrației, eficientizarea politicilor de ocupare a forței de muncă, educația pentru sănătate și viață activă ș.a. Scoaterea în evidență a celor mai pronunțate probleme demografice a servit pentru identificarea amenințărilor asupra intereselor demografice, fiind determinate mecanismele și instrumentele de măsurare periodică a stării demografice printr-un set raționalizat de indicatori.

Redimensionarea durabilă a componentelor structurii demografice impune reevaluarea în perspectivă a resurselor sociale necesare și disponibile pentru asigurarea stabilității financiare a instituțiilor de asistență socială, adaptarea sistemului ocrotirii sănătății, educației, îmbunătățirea condițiilor de muncă, ajustarea diverselor bunuri de larg consum pentru unele categorii de vîrstă și pentru nevoile sociale distincte ale acestora.

Planul de acțiuni conține inițiative care vor determina realizarea rezultatelor pentru tineri. Acestea fiind într-un set minim de acțiuni cu o relevanță generică pentru tineri. Prin implementarea măsurilor incluse în Program pentru perioada următorilor 15 ani urmează a fi realizate obiectivele de promovare a politicilor socioeconomice destinate ameliorării condițiilor de trai pentru familii, asigurării suportului adecvat din partea statului în vederea obținerii redresării demografice.

Impactul scontat al politicilor promovate constă în redresarea problemelor demografice în vederea diminuării declinului demografic și crearea condițiilor pentru creșterea cantitativă și calitativă a populației.

Figura.6

2.3. Implementarea. Riscuri și impedimente.

Nivelul de integrarea a indicatorilor este prezentat în figura de mai jos:

Figura. 7

La capitolul implementării, există alocații financiare pentru anumite componente ale politicii publice. Nu există certitudinea pentru bugetarea pe termen mediu și lung. Scopul general al evaluării impactului bazat pe o monitorizare riguroasă constă în aprecierea periodică a măsurilor prin care au fost atinse obiectivele și s-au obținut rezultatele preconizate, realizând activitățile și utilizând mijloacele/resursele stabilite. Evaluarea finală a implementării acțiunilor va avea scopul de stabilire a gradului de realizare a obiectivelor și sarcinilor în vederea obținerii eficienței rezultatelor scontate. Sinteza și analiza informațiilor privind procesul de implementare pentru creșterea gradului impactului rezultatelor obținute vor servi abordărilor strategice ulterioare.

Astfel, estimarea impactului va fi efectuată de fiecare autoritate administrativă centrală de specialitate cu atribuții în domeniile de competență referitoare la problemele populației. Evaluările periodice și finale pentru sinteză vor fi prezentate Ministerului Muncii,

Protecției Sociale și Familiei, care are responsabilitatea de evaluare a impactului asupra situației sociale în funcție de tendințele proceselor demografice și de monitorizare a indicatorilor relevanți. Prin efectuarea analizei specifice și de apreciere a gradului de aliniere la cadrul macroeconomic și alte politici publice, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei va avea sarcina de a prezenta rapoartele respective Guvernului, Comisiei naționale pentru populație și dezvoltare, altor organe de conducere conform reglementărilor în vigoare.

Costurile financiare, din perspectiva analizei de impact, legate de aplicarea deciziilor și conform acțiunilor planificate, au fost estimate și prevăzute în Planul de acțiuni pentru implementarea prezentului Program.

Sursele și volumul de finanțare a acțiunilor planificate au fost determinate în raport cu documentele de politici ale domeniului de profil pe perioada previzibilă și includ finanțarea din bugetul de stat, bugetele autorităților publice locale, asistența externă și alte surse legale.

Determinarea acțiunilor prioritare și finanțarea lor în planul strategic de cheltuieli pentru distribuirea resurselor bugetare pe domenii în etapele ulterioare va fi efectuată conform volumului finanțării instituționale și plafonărilor de cheltuieli, ce sînt planificate în cadrul bugetar pe termen mediu în vigoare, iar finanțarea anuală a măsurilor va fi efectuată în limitele alocațiilor în bugetul public național pentru domeniile respective.

Unele estimări sînt incluse prin determinarea exactă a costurilor de implementare, fiind posibilă estimarea concretă a necesarului de mijloace financiare la etapa înaintării propunerilor. În alte cazuri, costurile financiare reprezintă estimări aproximative, care au fost elaborate în faza de prevedere a acțiunilor, cînd aprecierea volumului finanțării nu era posibilă din motive justificate.

Cadrul instituțional este definit în mod generic fără a ține cont de constrîngerii, deficiențe de capacități și priorități divergente.

Ministerele și alte autorități administrative centrale: vor întreprinde măsurile necesare pentru a asigura implementarea integrală și în termenele stabilite a obiectivelor Programului național strategic în domeniul securității demografice a Republicii Moldova (2011-2025) vor prezenta anual, pînă la 1 martie, Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei informația privind implementarea Programului.

Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei va prezenta Guvernului și Comisiei naționale pentru populație și dezvoltare, anual, pînă la 1 aprilie, informația generalizată cu privire la rezultatele obținute.

Prin monitorizare și evaluare se oferă informații în vederea atingerii obiectivelor și obținerii rezultatelor în toate domeniile ce au atribuții în aspect demografic. Conform reglementărilor în vigoare, vor fi furnizori de date următoarele instituții și organizații: Biroul Național de Statistică, Ministerul Economiei, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor, Ministerul Sănătății, Ministerul Educației, Ministerul Tineretului și Sportului, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Mediului, Casa Națională de Asigurări Sociale etc.

Ceea ce ține de rolurile și responsabilități sunt indicate în mod generic la nivelul planului de acțiuni. Există o ierarhizare a acțiunilor din planul de implementare, acțiuni pe termen scurt, mediu și lung. Succesul obiectivelor și inițiativelor propuse pentru realizarea priorităților dezvoltării demografice pînă în anul 2025 este posibil în condițiile unei stabilități macroeconomice, creșterii economice, a ocupării eficiente în cîmpul muncii în scopul obținerii de venituri, fiind elementele de constituire a esenței conceptului general de dezvoltare. Conform prevederilor Programului, obiectivele preconizate în prima etapă vor dezvolta capacitățile și infrastructura socială, consolidînd sistemele de funcționare ale sferelor de activitate instituțională: politică, economică, energetică, ecologică, umanitară,

informațională, destinată creării condițiilor social-economice adecvate nivelului decent de viață.

În mod cert, prognoza prezentată nu este definitivă, ea necesită evaluări și corectări anuale, fiind comparate rezultatele calculărilor prin estimări de alternativă, iar metodologia de efectuare a planificărilor demografice va fi supusă unor expertizări și argumentări științifice.

Procesul de monitorizare și evaluare integrează o segregare generală a indicatorilor pe criteriile de vârstă la nivelul activităților.

În procesul de monitorizare a rezultatelor enunțate va fi utilizat un set de indicatori de măsurare a gradului de progres în realizarea sarcinilor de bază privind asigurarea treptată a securității demografice, fiind prevăzută calcularea valorilor-limită de reper ale indicatorilor securității demografice pe anumite etape, care vor caracteriza gradul de securitate/insecuritate demografică.

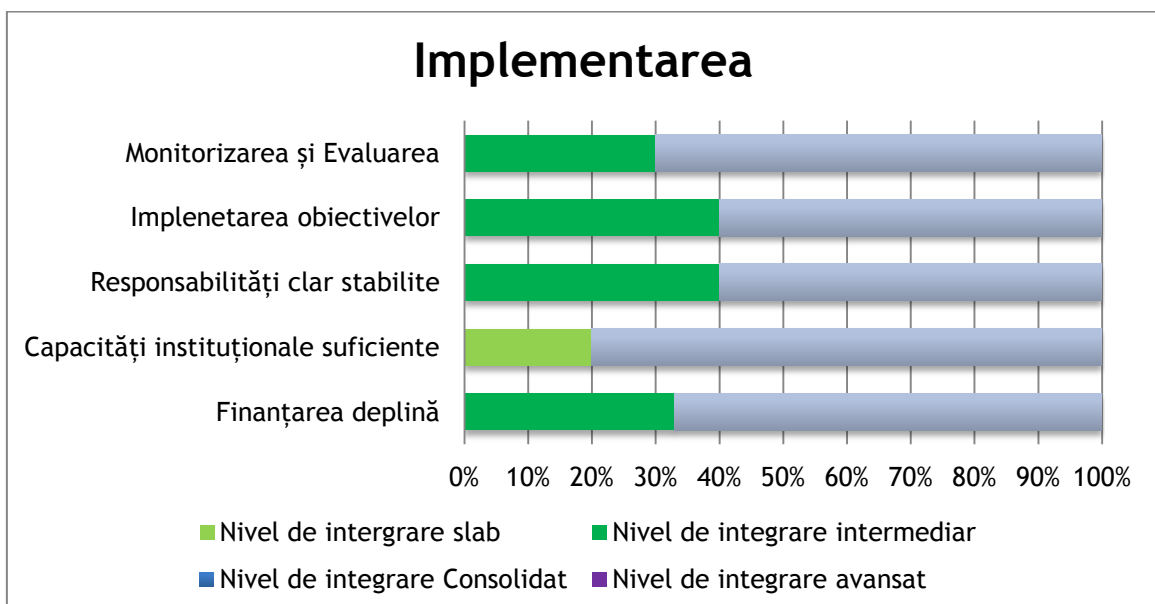
Monitorizarea tendințelor acestor indicatori va asigura posibilitatea de a reacționa imediat la orice influență negativă asupra evenimentelor demografice, avînd scopul de a evalua gradul de securitate demografică și de a semnaliza amenințările demografice sesizate.

Pentru efectuarea monitorizării securității demografice vor fi utilizați următorii indicatori:

- a) numărul populației;
- b) rata natalității;
- c) rata totală a fertilității;
- d) rata mortalității (generală, standardizată, a populației în vîrstă aptă de muncă);
- e) incidența invalidității, inclusiv primară, la copii pînă la vîrsta de 18 ani;
- f) rata nupțialității;
- g) rata divorțialității;
- h) speranța de viață la naștere;
- i) coeficientul îmbătrînirii;
- j) migrația (numărul emigranților, imigranților, rata migrației externe, numărul persoanelor plecate peste hotare la muncă sau în căutarea unui loc de muncă).

Setul de indicatori stabilit (pe criterii de mediu, vîrstă și sex) va fi supus reexaminării în funcție de situația social-economică și de starea demografică concretă.

Figura.8

Capitolul 3. Analiza orientarilor strategice ale politicilor demografice prin prisma Youth Mainstream Index

În contextul acțiunilor post-2014, o atenție deosebită urmează a fi acordată tinerilor, ceea ce se încadrează în strategiile de dezvoltare a UE, având la bază două abordări: investiții în tineret și mobilizarea tinerilor. Coordonarea politicilor pentru tineret cu alte domenii politice, monitorizarea transversală a acestora, precum și dezvoltarea unui dialog mai puternic cu organizațiile de tineret și o participare sporită a tinerilor în luarea deciziilor va permite crearea unor condiții favorabile pentru autorealizarea tinerilor și majorarea activității civice a acestora.

Dezvoltarea unor oportunități mai mari în domeniile educației și ocupării forței de muncă pentru tineri este în topul agendei și poate să aducă o valoare adăugată luptei împotriva șomajului, a eșecului școlar și excluziunii sociale.

Deși Republica Moldova este o țară cu un nivel relativ înalt al educației populației, iar sistemul național de educație este racordat în mare măsură la cerințele Uniunii Europene, există unele lacune în acest domeniu, în special în ceea ce privește accesibilitatea educației profesionale pentru copiii din familiile social vulnerabile și calitatea serviciilor educaționale. Printre obiectivele prioritare pot fi menționate: extinderea accesului la educație preșcolară de calitate, creșterea gradului de înrolare a copiilor în învățământul preșcolar; creșterea accesului la învățământul general (școala medie sau învățământ secundar profesional); sporirea atractivității și îmbunătățirea accesului la învățământul secundar profesional/tehnic, creșterea ponderii elevilor încadrați în această formă de învățământ; asigurarea accesului la educație profesională de calitate pentru tinerii din familii cu venituri reduse prin consolidarea asistenței financiare pentru elevi și studenți; promovarea și asigurarea învățământului incluziv pentru copiii cu nevoi educaționale speciale; extinderea sistemului de învățământ pe tot parcursul vieții.

Educația formală ar trebui completată cu cea nonformală, în corespundere cu necesitățile și interesele de cunoaștere ale tinereilor, formând nevoia de învățare pe tot parcursul vieții și având drept scop extinderea cunoștințelor și abilităților tinerilor pentru adaptarea mai rapidă a acestora la condițiile socioeconomice și culturale în permanentă schimbare.

Orientarea în carieră și dezvoltarea oportunităților pe piața forței de muncă va facilita procesul de tranziție la viața de adult (integrarea pe piața muncii, obținerea independenței materiale, procurarea locuinței). Sporirea cooperării între mediul de afaceri și sistemul de învățământ, pentru a alinia programele universitare la nevoile specifice ale pieței forței de muncă și pentru a moderniza învățământul profesional, dezvoltarea spiritului de antreprenoriat, creativitate și autoexprimare prezintă o condiție necesară pentru participarea deplină a tinerilor în viața socială, inclusiv participarea la viața civică a comunităților locale.

Forța de muncă mai educată și racordată la necesitățile economiei naționale va da posibilitatea de a atrage investiții suplimentare interne și externe, de a spori creșterea producției, de a dezvolta abilități și competențe etc.

În acest context, o atenție deosebită trebuie acordată sprijinirii organizațiilor de tineret și încurajării participării tinerilor care nu aparțin niciunei organizații, precum și asigurarea unor servicii de informare de calitate mai bună pentru tineri. Pentru prevenirea marginalizării și excluziunii sociale a tinerilor, este necesară mobilizarea tuturor actorilor sociali, cum ar fi

părinții, profesorii, asistenții sociali, reprezentanții bisericii, specialiști în domeniul tineretului și sportului, mass-media.

În condițiile modificării structurii pe vârste a populației, cultivarea solidarității intergeneraționale și asigurarea egalității dintre generații prezintă un obiectiv specific pentru deceniile viitoare. În condițiile societății îmbătrânite și creșterii duratei medii a vieții, generațiile actuale ale tinerilor ar lucra o perioadă mai lungă, iar cheltuielile sociale alestatului destinate persoanelor vârstnice se vor majora, ceea ce argumentează necesitatea elaborării unor politici echilibrate pentru asigurarea solidarității și egalității diferitelor generații.⁴

3.1. Estimarea impactului sistemului de educație, politicii sănătății și a mediului asupra tinerilor

Cu toate că, în ultimii ani, în Republica Moldova sunt înregistrate progrese importante, în aplicarea Programului de Acțiune al Conferinței Internaționale pentru Populație și Dezvoltare de la Cairo se impune manifestarea voinței politice mai pregnante din partea Guvernului în adoptarea și implementarea politicilor și programelor în domeniu, care urmează să fie consecutive, de lungă durată, diversificate pe măsura creșterii economice și axate pe creșterea calității potențialului uman. În acest context, sprijinirea pe experiența țărilor din regiune cu indicatorii similari de dezvoltare demografică este importantă, dar insuficientă. Evidențierea celor mai bune practici și metode trebuie conectată la condițiile specifice ale Republicii Moldova și contextul socio-cultural, or impactul real al unor politici poate fi diferit. În afara de acestea, o importanță deosebită o are monitorizarea politicilor din perspectiva de lungă durată, de-a lungul deceniilor, cu contabilizarea efectelor politicilor realizate, corelarea rezultatelor obținute în diferite domenii și de guverne diferite. Faptul că problemele legate de dezvoltarea populației au un caracter intersectorial determină necesitatea de a acorda o atenție deosebită structurii politicilor și impactului sinergetic al acestora asupra diferitor domenii. Numai în așa mod pot fi cristalizate cele mai relevante metode și instrumente în domeniul politicilor de dezvoltare a populației – factorul primordial al dezvoltării durabile.

Analiza situației demonstrează că nivelul calității vieții în Republica Moldova este unul modest, cu atât mai mult fiind valabilă această afirmație pentru indicatorii condițiilor de viață, începând de la indicatorii macroeconomici ai nivelului de trai, cum ar fi PIB per capita, mărimea și evoluția consumului total (pe locuitor, pe categorii de populație, pe familie), indicatorii veniturilor și a puterii de cumpărare, securitatea alimentară și până la indicatorii de tipul speranța de viață la naștere, sporul migrațional. Dezvoltarea durabilă presupune un nivel de trai decent pentru toată populația de azi, fără a aduce prejudicii necesităților generațiilor viitoare. În acest context, asigurarea condițiilor respective care ar exclude sau ar minimaliza impactul social nefavorabil al sărăciei, excluziunii sociale prezintă un obiectiv principal în ceea ce privește creșterea calității vieții și bunăstării populației. Pentru aceasta este necesar de a îmbunătăți răspunsul statului în ceea ce privește protecția socială a categoriilor social vulnerabile, inclusiv a tinerilor, femeilor, persoanelor vârstnice, migranților, persoanelor cu posibilități limitate și a altora și creșterea gradului de siguranță a cetățenilor.⁵

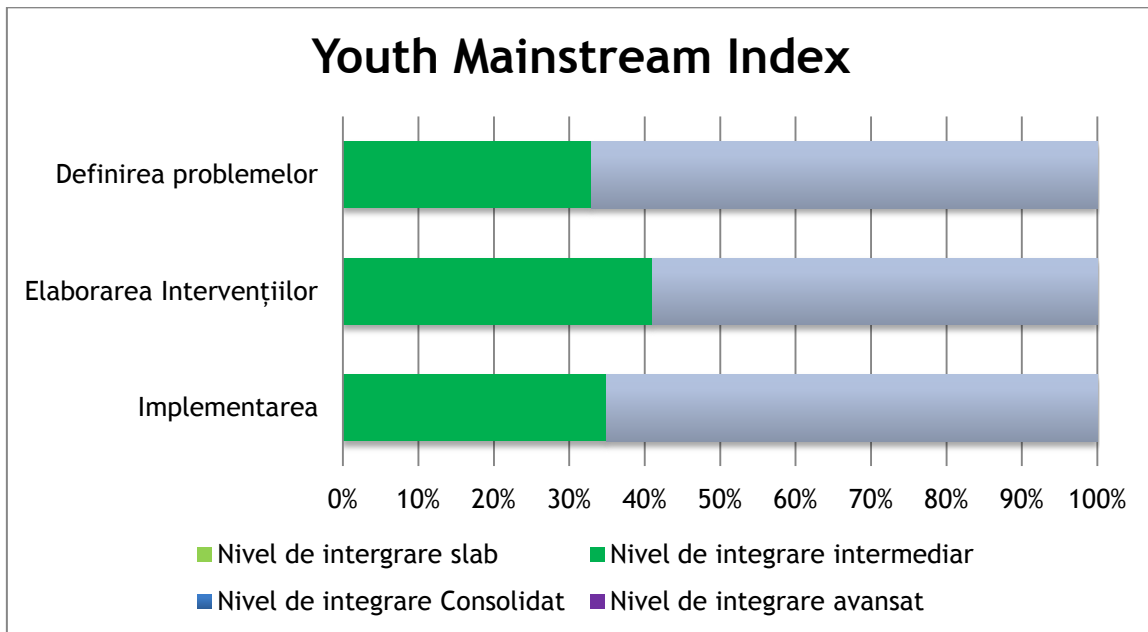
⁴ Profilul sociodemografic al Republicii Moldova la 20 de ani după adoptarea Programului de acțiune de la Cairo, disponibil: http://ince.md/uploads/files/1405586689_raport.cor-2.pdf, pag.121-122

⁵ Profilul sociodemografic al Republicii Moldova LA 20 de ani după adoptarea Programului de Acțiune de la Cairo, disponibil: http://ince.md/uploads/files/1405586689_raport.cor-2.pdf pag.120

Proгноzele demografice, anticiparea implicațiilor evoluției demografice asupra dezvoltării în perspectivă a societății în ansamblul, sunt elementele de bază de la care urmează a fi lansate obiectivele pentru viitor în sistemul de sănătate, planificarea resurselor, în special a celor umane.⁶

Conform metodologiei Youth Mainstream Index a fost calculată o medie pe fiecare etapă. Astfel nivelul mediu al indicatorilor la definirea problemelor este de 32% și se încadrează la nivelul intermediar. Nivelul mediu la elaborarea intervențiilor este de 41% deasemenea fiind la nivelul intermediar. Totodată, în cazul implementării nivelul de integrare a indicatorului fiind unul intermediar cu 33%. Astfel, conform analizei putem observa că Programului național strategic în domeniul securității demografice a Republicii Moldova (2011-2025) se încadrează într-un nivel intermediar.

Figura.9

⁶ R A P O R T cu privire la evaluarea demografică a populației în republică (după vârstă, gender, mediu, tendințele pentru următorii 10 ani) și analiza morbidității în Republica Moldova, țările învecinate și Uniunea Europeană, tendințele și schimbările în ultimii 7 ani, disponibil: http://www.ms.gov.md/sites/default/files/proiecte_desfasurare/raport_cu_privire_la_evaluarea_demografica_0.pdf, pag.15

Capitolul 4. Concluzii și recomandări

Republica Moldova în prezent este la etapa tranziției demografice a populației, confirmată de datele statistice oficiale, prin procesele de reformare structurală și evoluția principalelor variabile ale mișcării naturale a populației. Astfel, evoluția demografică a țării se manifestă ca fenomen de „declin demografic”, cu numărul populației în scădere continuă, evoluție nefavorabilă a natalității și mortalității, spor natural și migrațional negativ, dezechilibru în structura pe vârste și intensificarea procesului de îmbătrânire demografică. Republica Moldova este una dintre țările cele mai tinere de pe continentul european. Aceasta pentru că ponderea populației tinere constituie 25% din numărul total al locuitorilor țării. Problema este că populația Moldovei îmbătrânește foarte repede. La momentul de față, persoanele în vârstă reprezintă peste 16% din numărul total al populației țării.

Moldova are nevoie de o politică familială elaborată cu multă grijă și responsabilitate, clară, stabilă, orientată spre perspectivă, care să nu urmărească efecte imediate (necontrolabile în anumite dezvoltări și implicații) și care să întrunească consensul clasei politice, al societății civile, al opiniei publice și al specialiștilor.

Cumulativ acest studiu prezintă o imagine fragmentată asupra situației tinerilor pe diferite domenii social-economice. În acest context, se face o estimare a influenței factorilor obiectivi asupra gradului de implicare/orientare a tinerilor astfel, recomandăm următoarele:

- ❖ Consolidare relațiilor privind sinergia la nivel instituțional și bugetar;
- ❖ Identificarea, înlocuirea/completarea surselor de finanțare ordinare cu surse externe;
- ❖ Participarea tinerilor în procesul de analiză a raportului de monitorizare și evaluare, pentru identificarea problemelor și ajustarea planului de acțiuni;
- ❖ Completarea planului de acțiuni al strategiei cu acțiuni speciale pentru mai multe grupuri vulnerabile de tineri (zona rurală, tinerii migranți, tinerii cu dezabilități, tinerii grup de risc);
- ❖ Ameliorarea stării de sănătate prin campanii de informare și educație de la egal la egal (peer-to-peer education);
- ❖ Creșterea statutului social al familiei cu mai mulți copii, promovarea valorilor familiale, încurajarea nașterii a 2-3 copii;
- ❖ Crearea condițiilor favorabile pentru nașterea și educarea a câțiva copii;
- ❖ Ameliorarea sănătății reproductive a populației, inclusiv prin formarea culturii de planificare a familiei;
- ❖ Elaborarea unor măsuri speciale de stimulare a natalității luând în considerare diferențele teritoriale ale acesteia, în special rata fertilității scăzută în mediul urban;
- ❖ În scopul atenuării disproporțiilor în numărul de copii născuți măsurile de stimulare a natalității urmează a fi raportate cu valorile demografice;
- ❖ Ajutorarea familiilor tinere în obținerea locuinței proprii (printr-un sistem de credite preferențiale, reducerea costului locuinței la nașterea copiilor
- ❖ Susținerea activităților și serviciilor prestate în cadrul Centrelor de Resurse pentru Tineret, care la rândul lor produc multiple efecte pozitive asupra tinerilor, cum ar fi: informarea, orientarea profesională, cunoștințe și deprinderi privind modul sănătos de viață;
- ❖ Facilitarea accesului tinerilor pe piața muncii întru prevenirea migrației ilegale;
- ❖ Dimensiunea demografică din prisma tinerilor să fie inclusă în toate politicile și în toate evaluările politicilor existente.

YOUTH MAINSTREAMING INDEX

I. Definirea problemelor

Nr.	Indicator	Nivelul de Integrare			
		Slab 0-25%	Intermediar 25% - 50%	Consolidat 50-75%	Avansat 75%-100%
1	Datele utilizate în analiză sunt dezagregate pe criteriul vârstei.	Datele utilizate nu sunt de segregate pe criteriul de vîrstă.	Mai puțin de 50% din datele generate și utilizate sunt de segregate pe criteriul de vîrstă.	Datele generate/utilizate de către minister pentru această problemă sunt în mare parte de segregate și sensibile la criteriul de vîrstă.	Datele generate/utilizate sunt de segregate pe criteriul de vîrstă și alte criterii relevante: gen, teritoriu, etnie, dizabilitate.
2	Disparitățile pentru tineri sunt identificate	Nu au fost identificate	Au fost identificate disparități	Au fost identificate cele mai relevante disparități	Au fost identificate și acceptate nevoi speciale de gen inclusiv pe subgrupuri: rural/urban, dizabilitate, nivel de educație.
3	Există un nivel înalt de relevanță atribuit disparităților de vîrstă.	Relevanța nu a fost stabilită.	Documentul de politică publică recunoaște la modul general relevanța pentru tineri.	Disparitățile sunt recunoscute inclusiv cele de vîrstă.	Tinerii sunt recunoscuți ca un grup prioritar afectați de politica publică.
4	Cauzele disparităților sunt analizate	Analiza cauzelor care generează discrepanța pentru tineri nu au fost realizată.	A fost realizată analiza cauzelor însă acestea nu au fost integrate în documentul de politici.	A fost identificată cauza majoră care determină discrepanțele pentru tineri. Aceasta a fost selectată în cadrul obiectivului pentru egalitatea de gen.	Au fost identificate principalele cauze structurale care determină discrepanțele pentru tineri în acest domeniu.
5	Impactul asupra tinerilor este evaluat.	Autoritatea a realizat doar o analiză generală a domeniului pe care a fundamentat obiectivele din Politica Publică.	Autoritatea definește situația tinerilor în mod indirect, intuitiv și informal. Această înțelegere stă la baza definirii priorităților din Politica Publică.	Impactul asupra tinerilor a fost realizat ca parte a unei analize integrate asupra grupurilor protejate (femei, etnii, tip de dezabilitate).	Impactul asupra tinerilor a fost evaluat în mod direct de către autoritate.
6	Procesul de definire și analiză a problemei a permis participarea plenară a tinerilor.	Definirea și analiza problemei a fost realizată fără participarea părților interesate.	Proiectul de analiză a situației și definire a opțiunilor a fost făcut public pentru consultare.	Au fost respectate procedurile de transparență decizională. Au fost consultate ONG-urile din domeniu inclusiv ONG-urile de tineret.	Au fost realizate consultări mai largi prin realizarea focus grupurilor, sondajelor de opinie dedicate etc. A fost depus efort pentru a asigura o consultare largă a tinerilor.

II. Elaborarea Intervențiilor

Nr.	Indicator	Nivelul de Integrare			
		Slab 0-25%	Intermediar 25% - 50%	Consolidat 50-75%	Avansat 75%-100%
7	Intenția clară de a promova interesele tinerilor.	Nu este clar dacă implementarea politicii publice va reduce disparitățile pentru tineri.	Impactul asupra tinerilor poate fi doar intuit.	Politica publică va contribui pozitiv la reducerea discrepanțelor pentru tineri.	Politica publică este transformațională pentru perspectiva tinerilor.
8	Cadrul de rezultate integrează interesele tinerilor.	Nu există	Integrarea perspectivei tinerilor a fost făcută superficial la nivel de obiective.	În obiectivele relevante au fost integrată perspectiva tinerilor.	Toate obiectivele din cadrul politicii publice este integrată perspectiva tinerilor.
9	Obiective special/Măsuri speciale pentru tineri.	Nu există obiective specifice pentru tineri.	Planul de acțiuni prevede parțial anumite acțiuni speciale pentru tineri.	Planul de acțiuni prevede măsuri speciale pentru tineri cât și alte grupuri speciale (femei, persoane cu dezabilități).	Planul de acțiuni prevede acțiuni speciale pentru mai multe grupuri vulnerabile de tineri (zona rurală, tinerii migranți, tinerii cu dezabilități, tinerii grup de risc).
10	Există o relație de coordonare cu politica de tineret.	Nu există.	Există referințe relative la strategia de tineret.	Există sinergii la nivelul cadrului de rezultate.	Sunt create sinergii la nivel instituțional, bugetar, etc.
11	Plan de acțiuni conține inițiative care vor determina realizarea rezultatelor pentru tineri.	Planul de acțiuni nu prevede acțiuni care ar determina obținerea rezultatelor pentru tineri.	Planul prevede un set minim de acțiuni cu relevanță generică pentru tineri.	Realizarea obiectivului pentru tineri a fost transpusă în mare parte în planul de acțiuni.	Planul de acțiuni reflectă analiza cauzelor disparităților pentru tineri.

III. Implementarea

Nr.	Indicator	Nivelul de Integrare			
		Slab 0-25%	Intermediar 25% - 50%	Consolidat 50-75%	Avansat 75%-100%
12	Există finanțare deplină pentru atingerea rezultatelor pentru tineri.	Politica publică a fost adoptată fără alocații financiare.	Există alocații financiare pentru anumite componente ale politicii publice. Nu există certitudinea pentru bugetarea/asigurarea resurselor financiare pe termen mediu și lung.	Realizarea obiectivului pentru tineri este acoperită financiar într-o proporție mai mare de 60%.	Există un mecanism eficient de finanțare a implementării politicii publice inclusiv a componentelor ce țin de rezultatele pentru tineri.
13	Există capacități instituționale suficiente pentru a obține rezultatele pentru tineri.	Cadrul instituțional este definit în mod generic fără a ține cont de constrângeri, deficiențe de capacități și priorități divergente.	Este creat un cadru instituțional de implementare este difuz (comisie, consiliu, grup de lucru) fără atribuții ca: sancționare, alocarea resurselor.	Este creată funcție nouă cu mandat de avizare și intervenție în cadrul procesului de implementare.	Rezultatele pentru tineri sunt atribuite în sarcina unui departament care are mandat de: intervenție, monitorizare și evaluare, sancționare, alocare a resurselor.
14	Există roluri și responsabilități clar stabilite pentru atingerea rezultatelor pentru tineri.	Rolurile pentru rezultatele tinerilor sunt generice și derivă din legislație.	Rolurile sunt indicate în mod generic la nivelul planului de acțiuni.	Există separarea și claritate a rolurilor pentru principalele obiective.	Există o definire a rolurilor atât pe verticală cât și orizontală.
15	Implementarea este caracterizată de managementul obiectivelor.	Planul de acțiuni este elaborat într-o manieră generală și cuprinde acțiuni cu caracter neuniform.	Există o ierarhizare a acțiunilor din planul de implementare: acțiuni pe termen scurt, acțiuni pe termen mediu, etc.	Există componente conectate logic la cadrul de rezultate inclusiv pentru rezultatele pentru tineri.	Planul de implementare este compus sub forma unui portofoliu de proiecte tematice definite în mod specific și coerent.
16	Procesul de monitorizare și evaluare integrează pe deplin interesele tinerilor.	Indicatorii de performanță a politicii publice nu vor măsura realizarea rezultatelor pentru tineri.	Există o segregare generală a indicatorilor pe criterii de vârstă la nivelul activităților.	Există un set definit de indicatori care vor asigura în mare parte progresul în beneficiile tinerilor.	Toți indicatorii, indiferent de obiectiv integrează dimensiunea vârstei. Există obligativitatea pentru a raporta progresele pentru tineri.